

DE PRIVILEGEREDE IMMIGRANTER

De hollandske bønders forhold i Danmark blev fastsat gennem såkaldte privilegier. Det var en aftale mellem kongen og bønderne om ejendomsforhold, retsstilling osv.

Ved ankomsten til Danmark fik hollænderne en række privilegier af Christian II. Privilegiebrevet er ikke bevaret, men en eksisterende kopi vidner om vidtgående rettigheder til hollænderne.

Det første privilegiebrev

Heri blev bønderne tilkendt brugs- og ejendomsretten til hele Amagerland inkl. Saltholm men med undtagelse af kronens fiskerleje og dens fire gårde i Dragør.

De hollandske bønder fik til forskel fra de tidligere danske beboere arveret til gårdene, dvs. gårdene kunne gå i arv og skulle ikke bortfæstes, når en bonde ikke længere kunne passe gården. Det betød, at familierne i højere grad fik grund til at forbedre gården, da den jo blev videregivet i slægten.

Samtidig fik hollænderne ret til eget bystyre og eget retssystem. Til sammen gav det en usædvanlig uafhængighed og handlefrihed både administrativt og økonomisk. De var fritaget for landgilde, pligtkørsel og hoveri, og de skulle heller ikke betale skat til kirken, den såkaldte tiende. I stedet betalte hollænderne til deres egen kirke i Store Magleby.

Endelig fik hollænderne ret til at fange fugle og drive fiskeri med visse undtagelser. Det var ellers et kongeligt privilegium. Især retten til ålefiskeri blev en stor indtjeningskilde, og var også medvirkende til, at Hollænderbyen blev rigere end de andre områder på Amager. Hollænderne havde med andre ord på en række områder bedre forhold end kongens danske bønder.

Privilegierne stadfæstes

Da privilegierne byggede på en kontrakt med kongen, betød Christian II's fald, at hollændernes gunstige position blev truet. Frederik I og Rigsrådet ønskede ikke at give dem samme forhold, men i 1547 stadfæstede Frederik I's efterfølger, Christian III, hollændernes privilegier. De er senere gentagne gange blevet fornyet.

Hollænderne på Amager blev tildelt Store Magleby til "at nyde og beholde" mod at betale 300 mark danske penge og sørge for rødder og løg nok til bespisning på Københavns Slot. Bospisningen gentages i øvrigt i privilegierne for udflyttende hollændere på Bøtø på Falster.

Bønderne forpligtede sig til at holde deres gårde i god stand og være tro mod kongen. Desuden var de pligtige til at overholde "den hellige og evangeliske lære".

Brugen af Saltholm, der bl.a. gjaldt kalkbrud og græsning, blev indskrænket, sådan at hollænderne måtte bruge Saltholm sammen med de øvrige bønder mod at betale afgift til kongen.

I 1547 fik hollænderne af Christian III et privilegiebrev, der blev fornyet flere gange i løbet af århundrederne.
Foto: Museum Amager.

Fadebursrejser

Hollænderne blev desuden efterfølgende pålagt 24 såkaldte fadebursrejser til og fra Københavns Slot – dvs. transport af gods eller mennesker. Det lyder ikke af meget, men en tur til København og tilbage igen, kostede ofte en hel arbejdsdag. Antallet af fadebursrejser steg tilmed, og i 1725 og 1726 klagede befolkningen i Hollænderbyen sig over det stigende antal.

På trods af fadebursrejserne og af indskrænkningerne i rettighederne i forhold til Christian II's oprindelige planer, var hollændernes forhold meget gunstige i forhold til de danske bønders.